10.02.2015 г. / 15:23:20

Вяра

10.02 по еретическия, †28 януари по църковния календар - Свети преподобни Ефрем Сирин Свети преподобни Паладий Пустинник

Житие на преподобния наш отец Ефрем Сирин († 373-379 гг.)

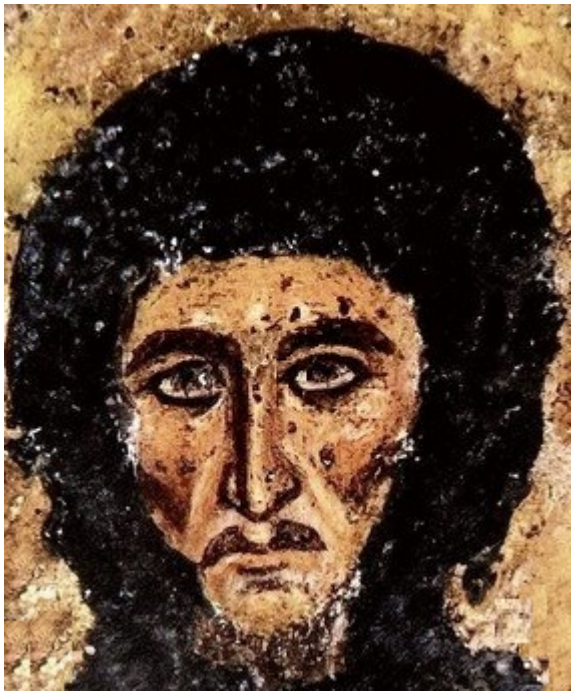

Свети преподобни Ефрем Сирин. Фрагмент от стара българска стенопис. София

Свети Ефрем бил родом от Месопотамия, от град Низибия. Той се родил при царуването на Константин Велики от християнски родители и доживял до царуването на Теодосий Велики. Още в младите си години свети Ефрем се отрекъл от света и отишъл в пустинята, където станал монах. Той получил от Бога дар на премъдрост. От устата му изтичала благодат, която подобно на сладка река напоявала с умиление душите на всички, които слушали поученията му. Това му било предзнаменувано още в най-ранна възраст. Когато той бил

дете, родителите му видели следния сън за него: от езика на момчето изведнъж изникнала чудна лоза, която, като пораснала, напълнила с клоните и с гроздовете си цялото пространство под небето. Птиците небесни се събирали и кълвели зърната на гроздето и колкото повече изяждали, толкова повече гроздето се увеличавало. Когато след това свети Ефрем се подвизавал на една пустинна планина, изпълнен с велико умиление и сърдечно съкрушение, един от богоносните отци видял насън светъл, сияещ подобно на ангелите мъж. Той държал в ръката си изписан книжен свитък и питал:

- Кой може да приеме и съхрани този свитък?

Глас свише му отговорил:

- Никой друг освен Моя угодник Ефрем.

Пред явилия се мъж застанал Ефрем и отворил уста, а мъжът вложил свитъка в устата му. Преподобният Ефрем изял свитъка и скоро след това започнал да говори и да пише назидателни слова, привеждайки в умиление всеки, който ги четял или ги слушал. Те можели да възбудят у всеки страх Господен и да го наставят в пътя на покаянието, както това е ясно от боговдъхновените му книги. И друг велик и свят старец е имал подобно видение насън за свети Ефрем. Той видял сонм ангели, слизащи от небето по Божия заповед и държащи в ръцете свитък, изписан отвътре и отвън. Те си казвали един на друг:

- Кой може да приеме този свитък?

В отговор едни назовавали едно име, други си спомняли за друго, а някои рекли:

- Споменатите мъже са наистина свети и праведни, но нито един от тях не може да приеме този свитък, а само кроткият и

смиреният по сърце Ефрем.

След това старецът видял как този свитък бил даден на Ефрем. Като станал на сутринта, той чул как блаженият Ефрем предлагал поучителни назидания на братята. Като че ли поток с целебни води извирал от устата му! От тях излизали слова, преизпълнени с голяма полза. И разбрал старецът, че всичко, излизащо от устата на свети Ефрем, било от Светия Дух, и прославил Бога, подаващ такава благодат на рабите Си.

В 363 г. Низибия паднала под властта на персите и мнозина от християните напуснали града. Тогава и свети Ефрем решил да остави града и да замине за Едеса. Той се обърнал към Бога със следната молитва:

- Господи Иисусе Христе! Сподоби ме да видя града Ти, и когато влизам в него, изпрати ми насреща човек, който да побеседва с мен от Свещеното Писание за полза на душата ми.

Като се помолил така, той се приближил до града и когато влизал през градските порти, го срещнала една жена. Като я видял, Божият раб се опечалил и се обърнал мислено към Бога:

- Господи, Ти презря молбата на Твоя раб. Защото как ще може тя да беседва с мен за книжната мъдрост?

А жената стояла и го гледала: Свети Ефрем се обърнал към нея с въпроса:

- Кажи ми, жено, защо стоиш и ме гледаш?

Жената отговорила:

- Гледам те, понеже жената е взета от мъжа, а ти гледай не в мен, а в земята, от която си взет.

Като чул това, Ефрем се почудил на този неин отговор и

прославил Бога, Който дал на жената такъв ум. Като влязъл в града, той не живял много време в него.

Случайно, близо до дома, в който обитавал светецът, живеела една жена - блудница, която била негова съседка. Подстрекавана от бесовско лукавство, тя искала да оскърби стареца. Като отворила прозорчето, през което се виждало жилището на светеца, тя видяла, че той стои и си вари храна. Жената се обърнала към него с висок глас:

- Благослови, господарю!

Преподобният погледнал през прозорчето и като забелязал, че тя го наблюдава, рекъл:

- Господ да те благослови.

Тогава жената продължила:

- Какво не ти достига за храната ти?

Светецът отговорил:

- Необходими са ми три камъка и малко пясък, за да зазидам прозорчето, през което гледаш тук.

На това жената безсрамно му казала:

- Аз първа се обърнах към теб и ти ми отговори. Искам да легна с теб, а ти ми отказваш от първата дума.

Божият раб ѝ отвърнал:

- Щом искаш да легнеш с мен, ела на мястото, което ще ти посоча.

Блудницата казала:

- Посочи ми мястото и ще дойда.

Тогава светецът казал:

- Щом си избрала мен, не ще можеш да легнеш с мен на никое друго място, освен на градския площад.

Блудницата се изумила:

- Няма ли да ни е срам от хората?

Светецът отговорил:

- Ако се срамуваме от хората, то колко повече трябва да се срамуваме, и заедно с това и да се боим, от Бога, Който знае всички човешки тайни! Нали Той ще съди целия свят и ще въздаде всекиму според делата му.

Като чула това, блудницата се умилила от думите на свети Ефрем. Тя дошла при него и паднала в нозете му, плачейки и казвайки:

- Рабе Божий! Настави ме на пътя на спасението, за да мога да се избавя от многото си зли деяния.

Като ѝ преподал много наставления от Свещеното Писание, преподобният Ефрем я утвърдил в покаянието и като я предал в един женски манастир, спасил душата ѝ от беззаконията и греха.

След това още една блудница, като се приближила до преподобния Ефрем, когато той отивал някъде по своя работа, го съблазнявала към грях, най-малкото, за да го разсърди, тъй като никой и никога не го бил виждал разгневен.

Преподобният ѝ казал:

- Върви след мен.

Жената тръгнала след него. Когато дошли на едно многолюдно място, светецът казал:

- Да легнем тук и да извършим грях.

А тя, като видяла народа, му казала:

- Как може да стане това тук, при толкова много народ! Нима не е срамно?

Преподобният ѝ отговорил:

- Ако се срамуваш от хората, колко повече трябва да се срамуваме от Бога, Който знае съкровените тайни?

Така жената си отишла посрамена, не бидейки в състояние нито да съблазни светеца към грях, нито да възбуди гняв в него, понеже той наистина бил незлобив и кротък мъж и бил съвършено неспособен да се гневи.

За добросърдечието му разказват следното. Когато той постел в пустинята, един от учениците му му носел храна по едно и също време. Веднъж, когато носел храната, той случайно счупил съда, в който била храната. Ученикът се боял от гнева на стареца, но той, като го видял смутен, рекъл:

- Не скърби, брате, щом храната не пожела да дойде при нас, ние ще отидем при нея.

След това, като отишъл до счупения съд, той седнал до него и като събрал храната, започнал да яде. Толкова незлоблив бил той! За него разказвали, че откакто станал монах, никога и на никого не се е гневил.

Веднъж преподобният Ефрем имал откровение за свети Василий Велики. В сънно видение той видял огнен стълб, достигащ до небето, и чул глас:

- Ефреме, Ефреме! Какъвто виждаш този огнен стълб, такъв е и Василий.

Тогава Ефрем пожелал да види свети Василий. Като взел със

себе си преводач, понеже не умеел да говори на гръцки, той отишъл в Кесария Кападокийска. Там заварил свети Василий в църквата да поучава хората и започнал да го слави с висок глас, като казал:

- Наистина Василий е велик! Наистина той е огнен стълб! Наистина Светият Дух говори с устата му!

Тогава някои от народа почнали да говорят:

- Кой е този странник, който така хвали архиепископа? Не го ли ласкае, за да получи нещо от ръцете му?

След отпуста, когато преподобният встъпил в дружеска беседа със свети Василий, последният го попитал:

- Защо така ме прослави?

Преподобният отговорил:

- Защото видях един бял гълъб, който беше кацнал на дясното ти рамо и ти подшушваше в ухото думите, които ти казваше на хората. Освен това, докато проповядваше, от устата ти излизаше огън.

На това свети Василий му казал:

- Наистина сега виждам това, което съм чувал за теб, жителю на пустинята и любителю на безмълвието! Така е написано и при пророк Давид: “Ефрем е крепост на главата Ми”. Тези пророчески думи наистина се отнасят за теб, защото ти си наставил мнозина в пътя на добродетелта и си ги укрепил в нея. А кротостта и незлобието на сърцето ти сияят като светлина за всички.

След това свети Василий казал:

- Честни отче, защо не си ръкоположен за презвитер, след като си достоен за този сан?

- Защото съм грешен, владико! - отговорил му преподобният чрез преводача.

- О, да имах твоите грехове! - казал свети Василий и добавил: - Да направим земен поклон.

И когато коленичили, той възложил ръката си върху главата му и произнесъл молитвата, полагаща се при ръкополагането на дякон. След това преподобният Ефрем прекарал три дни в духовна радост със свети Василий. Василий го ръкоположил за дякон, а преводача му - за презвитер, и после ги отпуснал с мир.

Преподобният Ефрем имал голяма любов към преподобни Аврамий затворник, чиято памет се празнува на 29 октомври (датата е дадена по православния църковен календар и отговаря на 11.11 по светския календар - 11.11 по еретическия, † 29 октомври по църковния календар - Св. Аврамий Затворник и св. Мария - б.р.). Те често се посещавали един друг и се умилявали взаимно с назидателни дружески беседи. А когато блажената Мария, племенницата на Аврамий, се поддала на съблазънта на врага, свети Ефрем с молитвите си много съдействал за спасението ѝ. Той много страдал в сърцето си за съгрешаващите и много се грижел за изправянето им.

Преподобният пребивавал ту в пустинята, работейки на Бога в безмълвие, при което събирал там и множество ученици, ту, по Божия заповед, живеел в град Едеса, довеждайки много хора до покаяние и придобивайки за Бога погинали души с поученията си. Той дотолкова изобилствал с душеполезни слова и бил преизпълнен с Божия благодат, че много пъти гръклянът му изнемогвал от напрягане на гласа, а езикът - от произнасяне на думи. Въпреки това словата му не ставали по-кратки, още повече, че умът му бил преизпълнен с дълбочина на премъдрост и разум. Освен това той бил изпълнен с дълбоко

смирение, като по всякакъв начин избягвал човешката почит и временната слава. Веднъж народът искал да го хване и насила да го направи епископ. Като узнал за това, Ефрем се престорил на юродив и започнал да бяга по площада, влачейки след себе си дрехата си и като безумен вземал от продаваните на пазара хляб и плодове и ги ядял. Като видели това, хората го сметнали за умопомрачен, а той избягал от града и се укривал, докато не бил поставен друг клирик за епископ. Светецът пребивавал в молитва непрестанно - денем и нощем. Притежавайки дар на умиление и на сълзи, той винаги плачел, помнейки деня на съда, за когото така много писал и говорил. Малко спял, малко се хранел - колкото да не изнемогне и да не умре от глад и лишаване от сън. Бил съвършено нестяжателен и обичал нищетата повече от богатството, както и самият той казва за себе си в своето "Завещание":

"Ефрем никога не е имал нито злато, нито сребро, нито някакво хранилище, изпълнявайки волята на благия Учител Христос, Който е заповядал: не придобивайте нищо на земята".

В тези години живеел еретикът Аполинарий, който мъдрувал лъжливо за въплъщението Господне. Той бил находчив в думите и изкусен в елинската мъдрост, поради което силно смущавал Църквата и увлякъл мнозина в своята ерес. Този еретик от младостта си та чак до старостта употребявал целия си труд и старание за това, да развращава православните и да ги увлича в заблудата си. Той написал много книги против православните, две от които са най-забележителни, тъй като в тях най-пълно е изразено цялото му душевредно учение. Той ги употребявал като оръжие, водейки борба с православните по пътя на словесните спорове. Тези книги били съхранявани при една жена, негова съжителка. Като узнал за тези книги, преподобният Ефрем изобретил против еретическата хитрост своя, още по-изумителна хитрост: той отишъл тайно при тази жена и много похвалил Аполинарий, като при това се нарекъл

негов ученик. Уж желаейки да се научи на неизвестна нему мъдрост, той помолил жената да му даде за кратко време аполинариевите книги, които тя съхранявала, за да препише от тях накратко най-забележителните места. Бидейки уверена, че това наистина е ученик на приятеля ѝ, жената му дала и двете книги с условие да ги върне по-скоро и да не казва никому за тях. Като взел книгите, свети Ефрем ги отнесъл в обителта си и като приготвил лепило, залепил всички листа на книгата, като ги разгръщал и залепвал един по един, докато накрая не ги залепил така, че книгите станали като парче дърво или камък, при което било невъзможно да се отдели който и да е лист. След това той ги отнесъл на жената. А тя ги взела и без да погледне вътре, ги сложила на мястото им. Скоро след това бил устроен диспут на православните с вече състарилия се еретик Аполинарий. Като не притежавал предишната си находчивост в споровете и имайки слаба памет поради старостта си, той искал да постигне победа над православните с помощта на своите книги. Но като ги взел, не могъл да ги разтвори, понеже листата били здраво залепени и сякаш вкаменени. Той излязъл от събранието победен и посрамен, а скоро след това поради скръбта и големия срам се лишил и от живот, като изхвърлил с позор окаяната си душа.

Като живял богоугодно много години и като довел мнозина до спасение, преподобният наш отец Ефрем предвидял кончината си и написал на учениците си поучително завещание. След кратко боледуване, в дълбока старост, той отишъл при Господа. Честното му тяло било погребано в неговата обител, която се намирала в пустинята, в едеските предели, а светата му душа сега предстои пред престола на Владиката, ходатайствайки за нас да получим прошка на греховете си, по неговите молитви, с благодатта и милосърдието на нашия Господ Иисус Христос, Комуто слава во веки. Амин.

Тропарь преподобному Ефрему Сирину

глас 8

Сле́з твои́х тече́ньми пусты́ни безпло́дное возде́лал еси́,/ и и́же из глубины́ воздыха́ньми во сто трудо́в уплодоноси́л еси́,/ и был еси́ свети́льник вселе́нней, сия́я чудесы́, Ефре́ме о́тче наш,// моли́ Христа́ Бо́га, спасти́ся душа́м на́шим.

Кондак преподобному Ефрему Сирину

глас 2

Час при́сно прови́дя Суда́,/ рыда́л еси́ го́рько, Ефре́ме, я́ко любобезмо́лвный,/ де́лателен же был еси́ в де́лех учи́тель, преподо́бне. // Те́мже, о́тче всеми́рный, лени́выя воздвиза́еши к покая́нию.

(Виждайки винаги съдния час, си плакал горчиво, Ефреме, любителю на безмълвието, и си бил добър учител с делата си, преподобни. Затова, отче всемирни, повдигаш ленивите към покаяние.)

Величание преподобному Ефрему Сирину

Ублажа́ем тя,/ преподо́бне о́тче Ефре́ме,/ и чтим святу́ю па́мять твою́,/ наста́вниче мона́хов// и собесе́дниче А́нгелов.

Молитва преподобному Ефрему Сирину

О, уго́дниче Христо́в, о́тче наш Ефре́ме! Принеси́ моли́тву на́шу к ми́лостивому и всеси́льному Бо́гу и испроси́ нам, раба́м Бо́жиим *(имена)*, у бла́гости Его́ вся я́же на по́льзу душа́м и телесе́м на́шим, ве́ру пра́ву, наде́жду несумне́нну, любо́вь нелицеме́рну, кро́тость и незло́бие, во искуше́ниях му́жество, в злострада́ниях терпе́ние, во благоче́стии преспе́яние, да не во зло обрати́м дары́ Всеблага́го Бо́га. Не забу́ди, чудотво́рче святы́й, и святы́й храм *(дом)* сей и прихо́д наш: сохрани́ и

соблюди́ их моли́твами твои́ми от вся́каго зла. Ей, свя́тче Бо́жий, сподо́би нас конча́ину благу́ю улучи́ти и Ца́рствие Небе́сное унасле́дити, да просла́вим ди́внаго во святы́х Свои́х Бо́га, Ему́же подоба́ет вся́кая сла́ва, честь и держа́ва, во ве́ки веко́в. Ами́нь.

Из "Псалтир на Свети Ефрем Сирин"

Веднъж родителите на св. Ефрем Сирин го изпратили по работа извън града. Увлечен в мечти и размисли, Ефрем замръкнал на полето. Един овчар го поканил да пренощува при него на открито при стадото му. Ефрем приел. Вечерта овчарят се напил и дълбоко заспал. През нощта дошли вълци и отвлекли няколко овце. На сутринта пристигнали стопаните на стадото и като узнали за загубата, не повярвали, че е имало вълци, но обвинили Ефрем, че той е скроил откраднването на овцете. Овчарят, за да не бъде обвинен от стопаните в немарливост, поддържал това обвинение. Закарали Ефрем при съдията. "Точно в това време, разказва Св Ефрем, докараха някого, хванат в прелюбодеяние с една жена, която успяла да избяга. Съдията, като отложи разследването за друг път, нареди да откарат двама ни в затвора. Там сварихме един селянин, затворен за убийство. Но нито доведеният с мене беше прелюбодеец, нито селянинът убиец, както и аз - крадец на овце. Като доказателство за по делото на селянина беше докарано мъртвото тяло на убития, по моето дело - овчарят, а по делото на прелюбодееца - мъжът на виновната жена.

Изминали седем дни в мъчителна неизвестност. Това подействало твърде отрезвяващо върху впечатлителната душа на Ефрем. Сполетян от такова неочаквано нещастие, той неволно се самовглъбил и замислил над себе си. Мисълта за Божия Промисъл, която преди това тревожила душата му с известно съмнение, отново налегнала съзнанието му. Дали

станалото с него е дело на сляп случай, или то има някакъв смисъл, някаква връзка с неговото минало, с неговите постъпки и мисли, или пък с неговото бъдеще?

Заспивайки с тези размисли през осмата нощ, Ефрем вижда на сън един непознат човек, който му казал: "Бъди благочестив и ще разбереш промисъла; припомни си всичко за каквото си мислил и каквото си правил, и ще разбереш, че както ти, така и тия люде не страдате несправедливо. Но няма да избегнат наказанието и виновните."

Като се събудил, Ефрем започнал напрегнато да си припомня всичко, каквото бил извършил преди това, и изведнъж се сетил, че не преди много време, минавайки една вечер наблизо край същото онова място, дето нощувал при овчаря, той видял кошара с крави; пазачът на кравите ги нямало там, и поради младежко лекомислие, търсещо да направи някоя пакостна шега, Ефрем изгонил от кошарата една от кравите; това била кравата на един бедняк: през нощта зверовете я изяли.

След като хубаво си припомнил тоя случай и му станало ясно за какво го наказва Бог, Ефрем разказал това на останалите. Подбудени от неговия пример, и те започнали да ровят своите постъпки, и да откриват греховете си. Селянинът разказал, че някога видял да се дави един човек в реката, и не му помогнал, въпреки че можел; а другият казал, че се присъединил към обвинителите на една жена, оклеветена в прелюбодеяние; това била една вдовица; нейните братя нарочно я обвинили в това, за да я лишат от бащиното й наследство, част от което дали на този човек, за да свидетелствува против нея, по предварително споразумение.

Като изслушал тия признания, Ефрем започнал силно да се съкрушава и разкайва, защото видял безспорно доказателство за Божия справедлив Промисъл...

В голямо съкрушение Ефрем се молел на Бога да бъде освободен, като дал обет целия си останал живот да посвети на покаяние. След известно врем, насън, непознатият му казал: "Утре ще бъдеш освободен." След разпита на следващия ден, овчарят неочаквано направил признание за истинността на случката и така Ефрем бил освободен от затвора, както и останалите които били задържани несправедливо, чиито лъжесвидетели също признали вината си.

Същата нощ Ефрем видял насън Непознатия, който го предупредил занапред строго да внимава и да не забравя, защото има едно Око, което всичко вижда и за всичко държи сметка.

Верен на дадения в затвора обет, Ефрем станал монах, който **денем и нощем оплаквал греховете си и се поучавал в Словото Божие**.

В памет на преподобния Паладий Пустинник (IV в.)

Преподобни Паладий благоугаждал на Бога със затворничество. Като си построил неголяма колиба на една планина и като се затворил в нея, той се подвизавал в непрестанно бдение, молитва и пост. Заради подвизите му Бог го прославил с дар на чудотворство. Веднъж един търговец, който носел със себе си много злато, бил убит, и през нощта убийците му захвърлили тялото му пред вратата на колибата на преподобния. Когато се съмнало и престъплението било разкрито, всички започнали да обвиняват преподобния в убийството на търговеца. Притискан от народната тълпа, светецът се помолил и с молитвата си възкресил мъртвия. Като се изправил, последният назовал имената на убийците си и доказал непричастността на светеца към убийството. И много

други чудеса извършил преподобният. Преуспявайки в добродетелите, преподобният Паладий с мир отишъл при Бога, като оставил на Църквата Божия душеполезни съчинения.

buditeli.info © 2017